

Johann Gottlieb Bosseck

**Stephanmata Sponsi Et Sponsae Explicat Simvlqve ... Georgio Christiano
Ibbeken Scholae Regiae Oldenb. Conrectori Nvptias Cvm Sorore Sva Lectissima
Sophia Elisabet A. D. XI. Cal. Ivn. A. O. R. MDCCXL. elebratas**

Lipsiae: Ex Officina Langenhemiana, [1740]

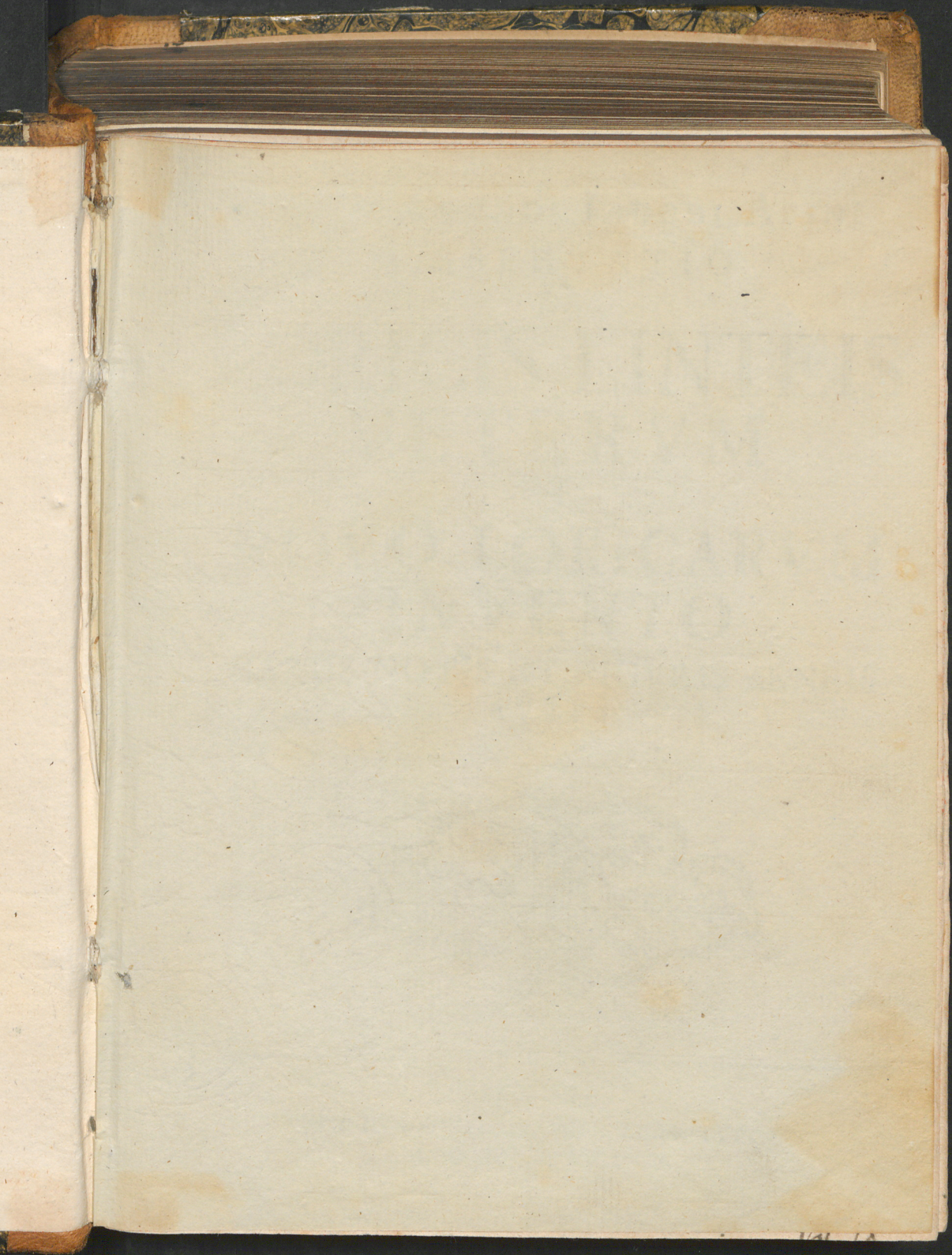
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn169180763X>

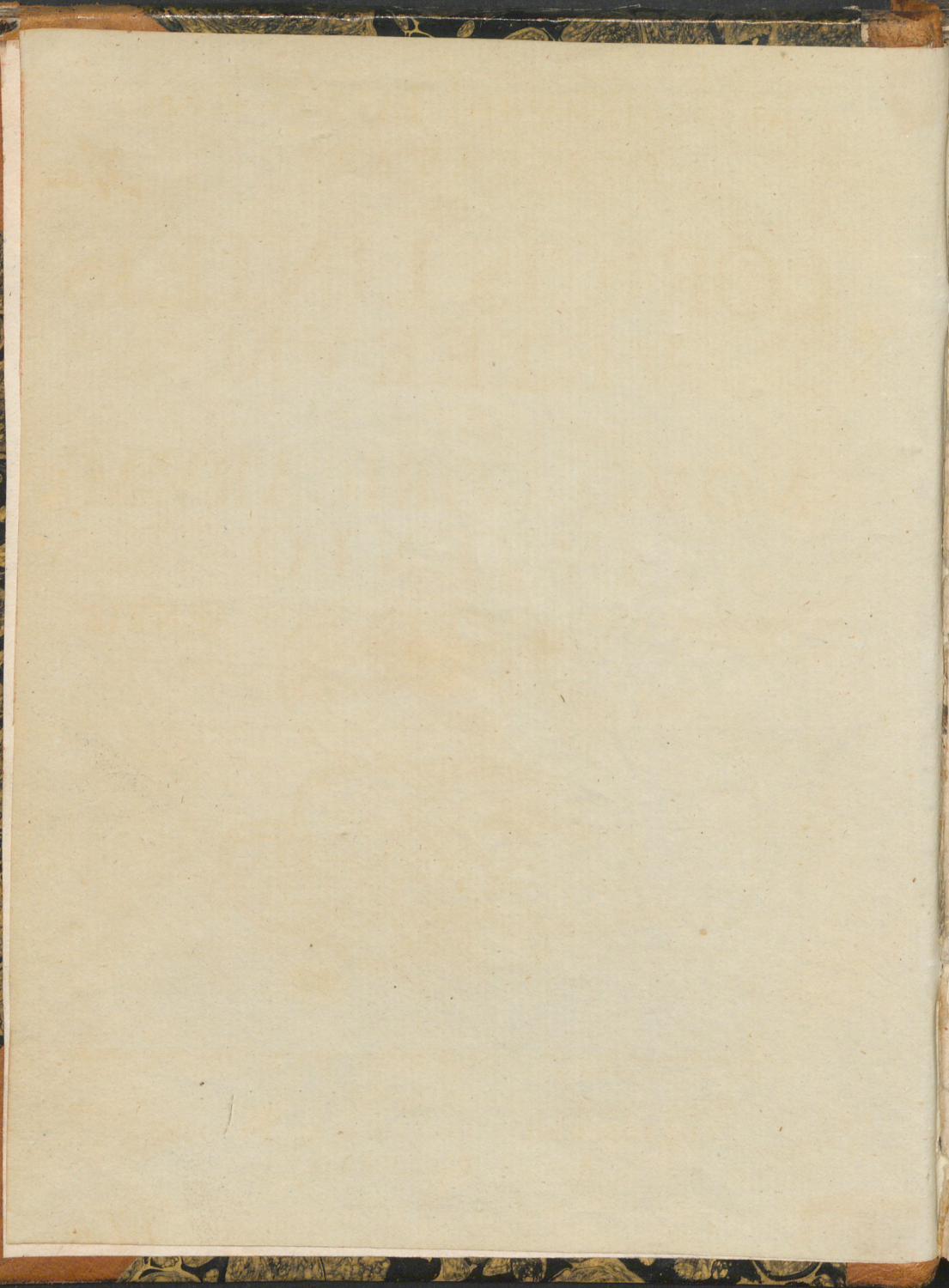
Druck Freier Zugang

K. p. - 395 (9.)
N. p. - 395 (9.)

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑΤΑ ¹⁰
SPONSI ET SPONSAE
EXPLICAT

SIMVLQVE
V I R O
PRAECLARISSIMO ATQVE AMPLISSIMO
D O M I N O
M. GEORGIO CHRISTIANO
IBBEKEN

SCHOLAE REGIAE OLDENB. CONRECTORI
N V P T I A S

C V M
SORORE SVA LECTISSIMA
S O P H I A E L I S A B E T

A. D. XI. CAL. IVN. A. O. R. MDCCXL.
C E L E B R A T A S

GRATVLATVR
M. B O S S E C K

L I P S .

L I P S I A E
EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

30

ZTEΦANOMATA
SPONSI ET SPONSAE
EXPLICAT

SINGULOR
VIROR
PRAECIARISSIMO ATQVE AMPLISSIMO
DOMINO

M. GEORGIO CHRISTIANO
IBBEKEN

SCHOLAE REGIAE OLDENB. CONLECTORI
NAPTIA

OV
SORORE SVLLECTISSIMA
SOPHIA ELISABET

A. D. XI. CAL. IAN. A. O. R. MDCCXLI
GEBURTA
GRATVATA

M. BOSSER

LIPS

LIPSIAE
EX OFFICINA LANGENHEIMIANA

30

V I R
PRAECLARISSIME ATQVE AMPLISSIME,
AMICE HONORATISSIME,

Diuinis cum auspiciis **TIBI VIR PRAECLARISSIME**, nuptiae hodie parentur, et mos ab antiquis receptus, et amicitia quae inter nos hactenus intercessit, et affinitatis vinculum quod hodie nectitur, votiuam mente plausus acclamare iussit. Cumque materia seligenda fuerit, ab hodierna hilaritate non plane aliena, mihi de caeremoniis meditati, quae in nuptiis celebrandis apud veteres fuere adhibitae, ritus occurrunt, corona cingendi neogamos, et solennis veteribus et honorificus. **TV** autem, **SPONSE HONORATISSIME**, mihi exorandus es, vt exiguum hocce mei in **TE TVAM**que **CHARISSIMAM SPONSAM**, amoris cultusque signum benevole accipias, **TVAM**que mihi amicitiam concedas perpetuam.

Prooemium **T**am varia, tamque diuersa fuit apud veteres, coronis vtendi ratio, vt nihil fere solennitatis, nec profanae, nec sacrae, nec tristis, nec hilaris, nec publicae, nec priuatae; sine coronis peractum fuerit. Satis hoc virorum doctissimorum demonstrant lucubrationes, quibus et omnem rem coronariam, et quasdam coronas in specie, toties illustrare conati sunt. *) Non infimum certe locum, inter ea, quae coronandi occasionem praebuere, nuptiae merentur. Vix vllus enim ita in vniuersum inualuit ritus, quam ille coronis donandi desponsatos. Graecas pariter ac Romanas si euoluimus antiquitates, non minus quam apud Ebraeos veteresque Christianos eiusdem inuenimus vestigia.

*) Nominandus mihi est in primis CAROLVS PASCHALIVS, qui opus libris X. distinctum conscripsit, quod *Coronas* nuncupauit Lugd. Bat. 1671. Nec silentio praeteriri debet MARTINI SCHMEIZELII *Commentatio historica de Coronis tam antiquis quam modernis, in specie de origine & factis Coronae regni Hungariae* Ien. 1713. cf. quos laudat B. FABRICIVS in *Bibliographia Antiquaria* autores cap. XIV. §. 13. p. 495. sqq. quibus et addere liceat IOSEPHI LANZONI, Medici Ferrariensis, *Exercitationem Philologicam de Coronis et Vnguentis in antiquorum conuiuibus*, lingua italica Ao. 1698 editam, et Ao. 1715. ab Hieronymo Baruffaldo itidem Medico Ferrariensi, in linguam latinam translata. PROSPERI STELLARTII Lib. III. de *Coronis et Fonsuris Paganorum, Iudaeorum et Christianorum*, Duaci 1615. Et quae in compendio disseruit IO. SAM. LUPPIVS in programma de *Coronis veterum*, Vitt. 1718. Vt, quae FREYTAGIYS de *coronis coniuualibus*, IO. FR. HECKELIYS, IO. SCHVLTZIYS, FR. CASP. HAGENIYS de *Poëtarum coronis*, alique de aliis coronarum generibus disseruere, taceam.

§. II.

Graecorum atque Romanorum satis nota est consuetudo quod laetis amantibusque, coronarum usum tribuerint. *Causae huius caeremonias.* Hinc in Veneris sacris corollas maxime adhibuere, Veneremque ipsam coronis decorarunt. OVIDIVS Fastorum IV. v. 863. sqq. de hac consuetudine canit:

Numina vulgares Veneris celebrate puellae:

Multa professorum quaestibus apta Venus.

Poscite thure dato formam populique fauorem,

Poscite blanditias, dignaque verba loco.

Cumque sua dominae date grata sifymbria myrto,

Textaque composita iunceae vincla rosa.

Conf. CALLIMACHVM Hymn. in Del. v. 307. sqq. VALER. FLACCVM Argon. L. VI. v. 455. sq. etc. Obscoenum Priapi cultum vt taceam. Non a via igitur me aberraturum esse credo, si aliquam coronarum in nuptiis originem ex hoc amantium ritu deriuarem. Ast magis adhuc fundamentum in eo habere videtur coronatio desponsatorum, quod coronare solenne fuerit, illa, quae honore digna iudicarent. Nonne enim Dii sunt coronati? Nemo Ioui florea, frondea immo metallica denegabit coronamenta; nemo Apollini laurum, Mineruae oleam, Fluuiis Diis arundinem, Vertumno foenum, Lucinae dictamum, Pani pinum, Baccho corymbum, Autumnno pomum concedere dubitabit. Immo tanta fuit coronarum aestimatio vt PLINIO Hist. Nat. L. XVI. c. 4. testante, *antiquitus nulla nisi Deo daretur*. Triumphantibus quoque Imperatores, Regesque diadematibus fuere redimiti. Hancque causam (honorem demonstrandum puto) in coronationibus desponsatorum, locum habere existimo. Qualis enim quantusque honor ipsis exhibeatur, ipsa experientia docet. Primus eis semper et vbiuis conceditur locus,

cus, hocque vel vnicum sufficiens satis est honoris, quo excipiuntur, signum. Idem adfirmat communis loquendi formula, qua dies desponsationis et nuptiarum, neogamorum dies honoris, Braut und Bräutigams Ehren-Tag, dicitur. Cf. ZIMMERMANNI Annal. Menstr. Mens. II. c. VI. Immo cum vetus IUVENALIS *Interpres* ad verba Sat. VI. v. 79.

Ornentur postes et grandi ianua lauro moneat, *hoc fieri ad illarum honorem*; multo magis coronatio sponsi et sponsae hunc in finem fuit instituta. cf. RIGALTII Obseru. ad Tertull. L. II. ad Vxor. c. 6. Immo victoriae signum ferta neogamorum esse, CHRYSOSTOMVS HOMIL. IX. in I. Tim. III. p. 248. testatur, quaerens *quid sibi velint coronae?* respondet enim: *ut ostendant coniuges, se usque ad id tempus victores cupiditatum fuisse.*

§. III.

Sponsam
coronarunt
Graeci.

Innumera fere se offerunt veterum testimonia, pro huius ritus adfirmatione. Sponsam coronatam esse, fatis Cassandrae apud EURIPIDEM, Troad. v. 345. sq. verba, indicant:

Μᾶτερ ΠΥΚΑΖΕ κρᾶτ' ἐμὸν νικηφόρον,
Καὶ χαῖρε τοῖς ἐμοῖσι βασιλικοῖς γάμοις.

et Clytemnestrae apud eundem ad Achillem sermo, Iphig. in Aul. v. 923.

Σοὶ ΚΑΤΑΣΤΕΨΑΣ' ἐγὼ νιν ἤγον, ὡς γαμεμένην
conf. Phoeniss. v. 792. sqq.

Ὡ πολύμοχος Ἄρης, τί πύθ' αἵματι

Καὶ θανάτῳ κατέχη, Βρομὶς παράμισσος ἐόρταις;

Οὐκ ἐπὶ καλλιχόροις σεφάνοισι νεάνιδος ὤραις κ. τ. λ.

HOMERVS etiam de Andromache mortem Hectoris lugente, canit Iliad. X. v. 467. sqq.

Τῆλε

Τῆλε δ' ἀπὸ κρατὸς χεῖς δέσματα σιγαλόεντα,
 Ἀμπυκαί, κεκρυφαλὸν τ', ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμη,
 Κρηδεμὸν θ', ὃ βρά σὶ δάκε χρυσῆ ἀφροδίτη,
 Ἡματι τῶ ὅτε μιν κορυθαίολος ἠγάγεθ' ἔκτωρ
 Ἐκ δόμῃς ἠετίωνος. *)

Et quae alias causa esset, cur ARTEMIDORVS Onirocrit. I. c. 79. adfirmasset, ex palma et olea confectas coronas in somnis gestas, mulierum liberarum nuptias indicare, hocque διὰ τὴν πλοκὴν. Ex nuptiali quoque corona, eam, quae inter fidera spectatur, coronam, ortum traxisse, satis ostendit HYGIVS Astron. Poet. L. II. c. 5. p. 188. edit. Commel. 1589. it. p. 27. 92. ERATOSTHENES Catasterism. V. TERTVLLIANVS de Corona Militis c. 7. et PAMELIVS in h. l. Ariadne nempe eam, cum nuberet Libero, a Venere et Horis accepit, quam dein Bacchus ipse, astris intulit. **) De Romanis idem videre licet ex LVCANO Pharfal. II. v. 358. f.

Turritaque premens frontem matrona, corona.

Tralata vetuit contingere limina planta.

et FESTO in voce *Corolla*. MARTIANVS etiam CAPELLA sic L. IX. in carmine Hymenaci canit:

Conscia iam Veneris noua ferta parate Napaeae
 Crocumque lecto spargite.

§. IV.

*) PASCHALIVS l. c. L. II. c. VI. in voce κρηδεμνος coronam quaerit, ast recte mihi SELDENVS Vxor. Ebr. L. II. c. XXIII. p. 565. edit. Witt. 1712. monuisse videtur, non omnino κρηδεμνον esse coronam, sed potius velamen muliebre, ad humeros pendulum. Mihi ἀναδέσμη coronam significare videtur. Ratione originis, est *supra ligatum*; ab eademque radice δέω, διάδημα, quod nemo, coronam significare, negabit, originem trahit.

*) Varias quas alii de hoc fidere proferre sententias cf. apud Celeb. WOLFFIVM in Lexico Mathematico p. 495.

§. IV.

*Idem honor
sponso ex-
hibebatur.*

Sponsum coronatum esse, satis testatur quidam apud LIBANIVM Declam. 8. loquens. Sic enim fatur: Quid de nuptialibus ritibus omisi? nonne taedas accendi? ἐκ ἐξεφανα-
σάμην; BION hinc in epitaphio Adonidis, ruptam esse dicit coronam nuptialem his verbis:

Ἄυτάν τῶν κυθέρειαν ἐπαιάζειν Ἐρώτες.

Ἐσβεσε λαμπάδα πᾶσαν ἐπὶ Φλιαῖς ἡμεναῖος,

Καὶ σέφος ἐξπέτασσε γαμήλιον.

PHILOSTRATVS quoque in Heroicis, Achillem coronatum mortuum esse, vt solent sponsi, tradit. PLUTARCHVS ἐν πρεσβυτέρῳ πολιτευτέῳ p. 789. Tom. II. edit. Guil. Xylandri Francof. 1620. senem sifit γαμῆν παρασκευαζόμενον γέροντος ΕΣΤΕΦΑΝΩΜΕΝΟΝ καὶ μυριζόμενον. Idem de Pompeio T.I. p. 648. dicit ὁ δὲ σεφανάται καὶ δύο γάμους. Nec silentio praeteriri debent quae Orat. I. de Fortitud. et Virtut. Alexandri T.II. p. 329. narrat. Alexandrum scilicet centum ex Persia sponsas, totidemque Macedones et Graecos sponfos, communibus penatibus mensaeque eidem adhibuisse. Primus tunc ipse, pergit Plutarchus, ferto redimitus hymenaeum orsus, tanquam cantilenam amoris mutui testem accinens, maximas et potentissimas gentes in communitatem conduxit &c. Cum his adductis testimoniis, ea quae ARISTIDES in Epic. Eteon. habet, conueniunt, hunc enim in modum verba facit: ὦ νυμφίε τ' ἐλεεινότερος ἀρτι κοσμήνε, καὶ σεφάνοις μᾶλλον πρέπων ἢ θερνεῖν. TERTVLLIANVS de Corona Milit. c. 13. Coronant et nuptiae, inquit, sponsos. Exemplum etiam coronati sponsi apud PLAVTVM Casin. Act. IV. sc. I. v. 9. sq. inuenimus

Villicus hic autem cum corona candide

Laute vestitus, exornatusque ambulat.

cf. ZONARAM Annal. T. I. p. 110. edit. Basil. 1557. Hinc et

ZENO-

ZENOBIUS s. ZENODOTVS Grammaticus apud ANDR. SCHOTTVM in Graecorum Adagiis Cent. XIII. n. 81. p. 491. Prouerbiū *νυμφίον ὑμῖν ζητέ*, ita illustrat: *οἱ γαμῖνες ἐξέφοντο σιούμβροισ καὶ φυτοῖς τισι πρὸς τῶν γάμων ἡμέραις*. Immo nec a Romanis hunc abfuisse morem, Vetus apud CICERONEM de Orat. L. 3. fin. Poeta testatur; verba eius sunt:

Sed mihi cum detulit coronam ob collocandas nuptias
Tibi ferebat, cum simulabat sese alteri dare,
Tum ad te ludibunda docte, et delicate detulit.

et CATVLLVS Carm. LXII. v. 6. canit:
Cinge tempora floribus.
Habetur quoque apud ADOLPHVM OCCONEM Imp. Rom. Numism. p. 223. Adriani Augusti numus, cuius parte altera CONIUGIVM AVGV. altera M. P. T. NOB. in corona quadam, quae sine dubio nuptialis est, legitur.

Abunde certe ex dictis patet, coronatos esse a Graecis et Romanis desponsatos. Quales nunc fuerint coronae, discipiciendum erit. Floreas fuisse, CATVLLVS docet supra citatis verbis: *Quales hae fuerint coronae.*

Cinge tempora floribus
Suaue olentis amaraci.
cf. DIETERICI Antiq. Rom. c. 8. STRABONE L. III. monente, Lusitani roseas adhibebant. Ex Sisymbro factas docet ARISTOPHANES Scholiastes. Ille enim cum in *Anibus* dixerat, aues in hortis pascere alba sesama, myrta, papauera, et sisymbria, responderet Euelpis:

Ἕμῖς μετὰ αἰσῶν ζήτε Νυμφίων βίον.
Scholiastes autem monet, Sisymbria esse φύλλα οἷς ἐξεφανεῖντο οἱ Νύμφιοι. In Boeotia sponsam coronatam esse Aspharagonia PLVTARCHVS Coniug. Praec. T. II. p. 138. tradit. Oliuae vsus ex SIDONIO APOLLINARI Carm. XV. v. 198. elucescere

scere videtur. Coronam auream ZONARAS Annal. T. I. p. 110. memorat. Ex auro quoque Ariadnes corona confecta esse dicitur, supra citati quod docent scriptores et CATVLLVS LXVII. v. 60. sqq.

Scilicet in vario ne solum limite coeli
Ex Ariadnaeis aurea temporibus

Fixa corona foret.

Duplicem demum nuptialem fuisse coronam, ad VALERII FLACCI VIII, 235. verba:

- - - Ipsa suam duplicem Cytherea Coronam
Donat, et arsuras alia cum virgine gemmas

commentatores monent. cf. LAMP. ALARDI Comment. in h. l. TURNEBII Aduers. L. XXIX. c. 4. MADERVM. l. c. p. 33. Videntur huic quoque sententiae fauere, quae CLAVDIANVS de Nupt. Hon. et Mariae v. 201. sq. canit:

Tu festas Hymenaeae faces; tu Gratia flores

Elige, tu geminas concordia nocte coronas.

Verum si quid mihi conicerè licet, potius se probat. PASEHALLI l. c. L. III. c. VI. p. 153. explicatio, Venerem capite gestasse coronam διδυμόχροον ex vtraque rosa candida et rubra contextam, huncque Valerianorum versuum esse sensum, vt Veneris coronam duplicem dicat, ob vtriusque coloris mixturam. Claudiani autem carmen quod attinet, videtur altera corona nuptialis, altera regia intelligenda. De illa v. 170. sqq. canit, de hac v. 258. Coronarunt autem matres sponfas, nuptaque sponfos, quod ex EVRIPIDIS et ZONARAE locis citatis apparet. Videntur tamen interdum se ipsos quoque coronasse sponfi. cf. PLVTARCH. T. II. p. 329.

Qui coronas imponerint.

Scriptores ebraei huius coronationis mentionem faciunt.

§. VI.
Nec pauca huius ritus in gente ebraea inuenimus vestigia. Moris scilicet ipsis fuit, referente R. OB. DE BARTE-NORA in Comment. ad Mischnae tr. מטות cap. IX. §. 14.

coro-

coronas conficere pro sponsis ex lapide falis *) qui pellucidus est instar crystalli, siue lapidis ברולח Depingebant vero eas colore sulphureo, vti sunt picturae, quae vocantur נירל Alii vero exponunt coronas myrti et rosarum. Sponsae contra corona aurea figurae ciuitatis erat, quali forma Cybele gestasse coronam fertur, vt monet R. MOSCHE FIL. MAIMON. ad Mischnae tr. שבת cap. VI. §. I. ad verba של זהב בעיר של זהב et ad tr. סוטה l. c. Sunt autem hae coronae, tum sponsorum, tum sponsarum, tempore excidii Hierosolymitani interdictae, quod Mischna l. c. his docet verbis של כפרלמוס אספסונוס גזרו על עטרו התניום ועל האירוס כפרלמוס: *Orio bello Vespasiani, decreto publico abrogatae sunt coronae sponsorum et tympana. Orio bello Titi, cautum de coronis sponsarum.* Differunt tamen in eo Rabini, quatenam fuerint interdictae coronae aliis affirmantibus coronas falis et sulphuris fuisse interdictas,

B 2

*) Quales hae fuerint coronae, causamque quare tales coronas adhibuerint Ebraei, WAGENSEILLIUS in notis ad Mischnam ex R. Salomone et MS. quodam docet. Salomo ita fatetur ענין עטרה עושין מאבן של מלח שהיא צלול כאבן הכדולה וצובעין אותן *Confecta olim fuit corona, e sale fossili, quod crystalli instar pellucidum esse solet, in daque colore sulphureo varias figuras fuisse depictas, plane vti moris est vasa aurea, argenteis, argentea, aureis emblematis variegare.* Codex autem Wagenseilli MS. ita habet הסעם הענין עטרה התניום מגופריה ומלח יש להזכיר חסא מרום ועמורה ששינה אח דרכם כביאוף אשה איש וכמשכב וכור ונענשו שנעשה ארצם גפרית ומלח וכרי לעורר לבב תחתן שירבק באשתו ולא בשאינו מינו עושים *Ratio quare sponsorum coronae e sulphure et sale confectae fuerint, in eo consistit, ut in memoriam iis reuocaretur peccatum Sodomaeorum et Gomorrhaeorum, qui adulteris et masculae Veneri se totos praeposere mancipabant, et ideo eam poenam tulere, ut terra ipsorum in sal et sulphur conuerteretur. Ergo corona illa falis et sulphuris monebat sponsum, suae adhaereret uxori, et a peccatis Sodomaeorum sibi caueret.*

dictas, aliis addentibus Myrteas et Rosaceas, aliis demum et Iun-
ceas non concessas existimantibus. Gemara in locum Mischnae
citatum haecce habet אמר רבולא שנה אלא של מלח ויגפרות
אבל של הדס ושל יורד מותר ושמואל אמר אף של הדס
ושל יורד אסור של קנים ושל חלית מותר ורבי אמר
: Rab opinatur, tantum coronas salis et sulphuris fuisse interdictas, sed Myrteis et
Rosaceis licuisse uti. At Samuel dicit, interdictum perti-
nisse etiam ad coronas Myrteas et Roseas, concessasque uni-
ce fuisse illas, quae ex Cannis, aut Iunco plectebantur. Cae-
terum Leui etiam has vetitas esse adfirmat.

*Ipsa scri-
ptura de hoc
ritu testa-
tur.*

§. VII. Hanc *ἡμετέριον* varia quoque Scripturae S. loca probant;
Cant. III, III. coronatio in die nuptiarum memoratur. Es. LXI,
10. ecclesia vera ornamentum suum describit, quod tam splen-
didum sit, quam sponsi tiara seu corona sacerdotali, redimiti.
Ezech. XVI, 12. Summum Numen Iudam populum sub sche-
mate sponsae sinit, omniaque quae ipsi donauerit ornamen-
ta memorat, sub quorum numero, corona non vltimum ob-
tinet locum. Nec III. Maccabaeorum libro, eiusque cap.
IV. v. 8. omnem auctoritatem denegare possumus. Dicitur
autem ibi, νεογόνους viros accepisse βράχες ἀντὶ στεφάνων. Alia
loca in praesenti, tanquam minus clara, vt taceam. cf. SEL-
DENI Vx. Ebr. L. II. c. XV, p. 140. sqq. Non autem perspi-
cere mihi licet, quare TERTULLIANVS l. c. c. IX. negauerit,
coronas apud Ebraeos in vsu fuisse, aliud plane cum loca ad-
ducta nos doceant.

§. VIII.

Non sane mirandum est, Christianos quoque Orientales
aeque ac Occidentales hunc imitatos esse ritum, quem ab
Ebraeis Gentilibusque obseruari videbant. Non tamen ab in-
cunabulis eius statim coronationis vestigia deprehendimus. Im-
mo

mo

MO TERTVLLIANVS in fatis noto *de Corona Militari* libro, *In primis Christiani- fmi tempa- ribus non licuit coro- nis uti.* totus in eo est, vt omnem coronarum vsum Christianis suspen- dum reddat. In primis c. 2. dicit: Neminem fidelium corona- nam capite nosse, alias extra tempus tentationis eiusmodi. Omnesque ita obseruasse a catechumenis vsque ad confessores et martyres, vel negatores. Et iterum cap. 13. Coronant et nuptiae sponfos: et ideo non nubimus ethniciis, ne nos ad idololatriam vsque deducant, a qua apud illos nuptiae incipiunt. Et denique c. 14. de foemina haec disputat: Si nudo capite videri non debet propter angelos, multo magis coronato: fortasse tunc illo coronato scandalizauerit. Quid enim est in capite foeminae corona, quam formae lena, &c. Cum Tertulliano facit etiam CLEMENS ALEXANDRINVS in *Paedagogo* L. II. edit. Colon. 1688. p. 182. abstinentiam enim a coronis omnibus suadet ideo, quod a ratione alienum sit, vt qui audierimus Dominum spinis coronatum, ipsi venerabili Saluatoris passioni per ludum insultantes, habeamus capita redimita floribus. MINVTIO quoque in *Octauio* suo c. XII. Caecilius paganus obiicit: Non caput floribus nectitis, non corpus odoribus honestatis p. 12. edit. Lugd. Bat. 1645. Tempus igitur, quo hic ritus in ecclesiam sit introductus determinare adeo non possumus licet vere inualuisse eum, constet. cf. MADERVM l. c. p. 43. ANTON. GVBERTVM de sponsalibus §. 34. I X. Et Orientalem quidem quod attinet ecclesiam, constat distinctionem in illa factam esse inter *ἀκόλῃθειαν γινωμένην ἐπὶ μνή- της ἡγῶν τῆ ἀβραβάνος* et inter *ἀκόλῃθειαν τῆ σεφανώματος*. *Desponsa- tos tamen in ecclesia Orientali coronarunt.* Viriusque huius caeremoniae circumstantias tradit ARNDIVS in *Lexico Antiquitatum Ecclesiasticarum* p. 649. sqq. et SELDENVS l. c. p. 169. sqq. SVICERVS in *Thef. Eccles.* in vocibus *ἀβραβάν* p. 512. *σεφανός* p. 1016. *σεφανώμα* p. 1018. sq. et in primis GOARVS *Eucholog.* 390. sqq. HENR. CHRISTOPH. HOCH-

MANNVS Commentar. de Benedictione nuptiarum, Altdorfi 1685. p. 222. seqq. In compendio hic quaedam tradere mihi liceat. Peracta scilicet priori caeremonia, nuptias ipsas celebraturi desponsati, s. βελόμενοι σεφανάθηναι, introeunt in sacrarium faces accensas gerentes, praeit autem sacerdos cum thymiamate et Ps. CXXVIII. recitat, et tunc sequitur ἀκολουθεία τῆ σεφανάματος. Psalmi decantantur; plebis incipit δοξολογία; preces Diaconi, συνάπτη dictae, audiuntur; aliaeque sacerdotis preces de sponso et sponsae adiiciuntur. His peractis infit sacerdos: σύζευξον αὐτὸς ἐν ὁμοφροσύνῃ. Στεφάνωσον αὐτὸς εἰς σάρκα μίαν, χαρίσαι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας ἐυτεκνίας ἀπόλαυσιν. Peracta iterum δοξολογία Sacerdos coronas sumens coronat primo sponsum, dicens: coronatur seruus hic Dei N. ancilla Dei hac, in nomine Patris ac Filii ac Spiritus S. Deinde coronat etiam sponsam dicens: coronatur ancilla haec Dei N. seruo hoc Dei, in nomine &c. Ter tunc hanc adhibet benedictionem: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξη καὶ τιμῇ σεφάνωσον αὐτὸς. Legitur deinde Eph. V, 20. sqq. et Ioh. II, 1. sqq. precibusque aliis additis, adfertur commune poculum, cui sacerdos hunc in modum benedicit: καὶ τὸ ποτήριον τὸ κοινὸν τέτο παρήμενον τοῖς συναφθεῖσι πρὸς γάμους κοινωνίαν ἐυλόγησον ἐυλογία πνευματικῇ. Seu vt hanc benedictionem exhibet HOCHMANNVS l. c. p. 231. dicit: Deus qui cuncta tua virtute condidisti, qui orbem terrae firmasti, et omnium a te productorum adornasti coronam: poculum etiam hoc in nuptiarum copulam coniunctis praebens, benedic spirituali benedictione, quia benedictum est nomen tuum &c. Et accipit sacerdos poculum commune in manum, terque vtrique sponso et sponsae porrigit, confestimque desponsatos deducens, manuque tenens, in gyrum quasi circumagat cantans sacerdos. Coronas autem Paranympsi a tergo tenent, quas sacerdos deuotum cum benedictione capitibus sponso et sponsae imponit, iterumque

eas tollit, et sponsi coronam auferens ait: Magnificare sponse sicut Abraham, et sicut Isaac benedicaris, multipliceris sicut Iacob, progressus in pace, et faciens in iustitia praecepta Dei. Cumque sponsae coronam detrahit, dicit: Et tu sponsa magnificare sicut Sara, et laetare sicut Rebecca, velut Rachel multiplicare, propriae viro condelectata, legis terminos obseruans, ita enim Deo complacuit. HOCHMANN. l. c. p. 232. Sicque omnis coronandi caeremonia absoluitur, modo vt adhuc variae preces addantur. Die octauo a nuptiis, *νεόγαμοι* templum adeuntes, coronas sibi e capite solui, cum precibus et ecclesiae benedictione, a sacerdote contendunt. Vid. A. A. c. c. et METROPHANIS CRITOP. Confess. Cathol. et Apostol. Eccles. in Oriente c. XII. quam edidit et latine vertit IO. HORNEIUS. Tradit hic Metrophanes insimul allegoricam horum rituum significationem.

§. X.

In ecclesia Occidentali quoniam adhibitus fuerit coronandi modus, licet tam prolixè non pateat, non tamen plane hunc ritum inusitatum fuisse, Saeculo IX. NICOLAI I. Papae Resp. III. caus. XXX. qu. 5. c. III. docet. Inter alias enim quae memorantur solennitates, haec quoque verba leguntur: Post haec autem de ecclesia egressi, coronas in capitibus gestant, quae semper in ecclesia ipsa sunt solitae referuari. In veteribus quoque liturgiis, referente ARNDIO p. 654. haec occurrit benedictio: Benedic + Domine annulum istum et coronam istam vt sicut annulus circumdat digitum hominis et corona caput; ita gratia Spiritus S. circumdet sponsum et sponsam, vt videant filios et filias vsque ad tertiam et quartam generationem &c. Immo nulla prope est inter Christianos natio, quae non ritum coronationis in nuptiis retinuerit, quod ex variis scriptoribus docet SCHMEIZELIUS l. c. p. 37.

Obtinuit quoque hic ritus in ecclesia occidentali.

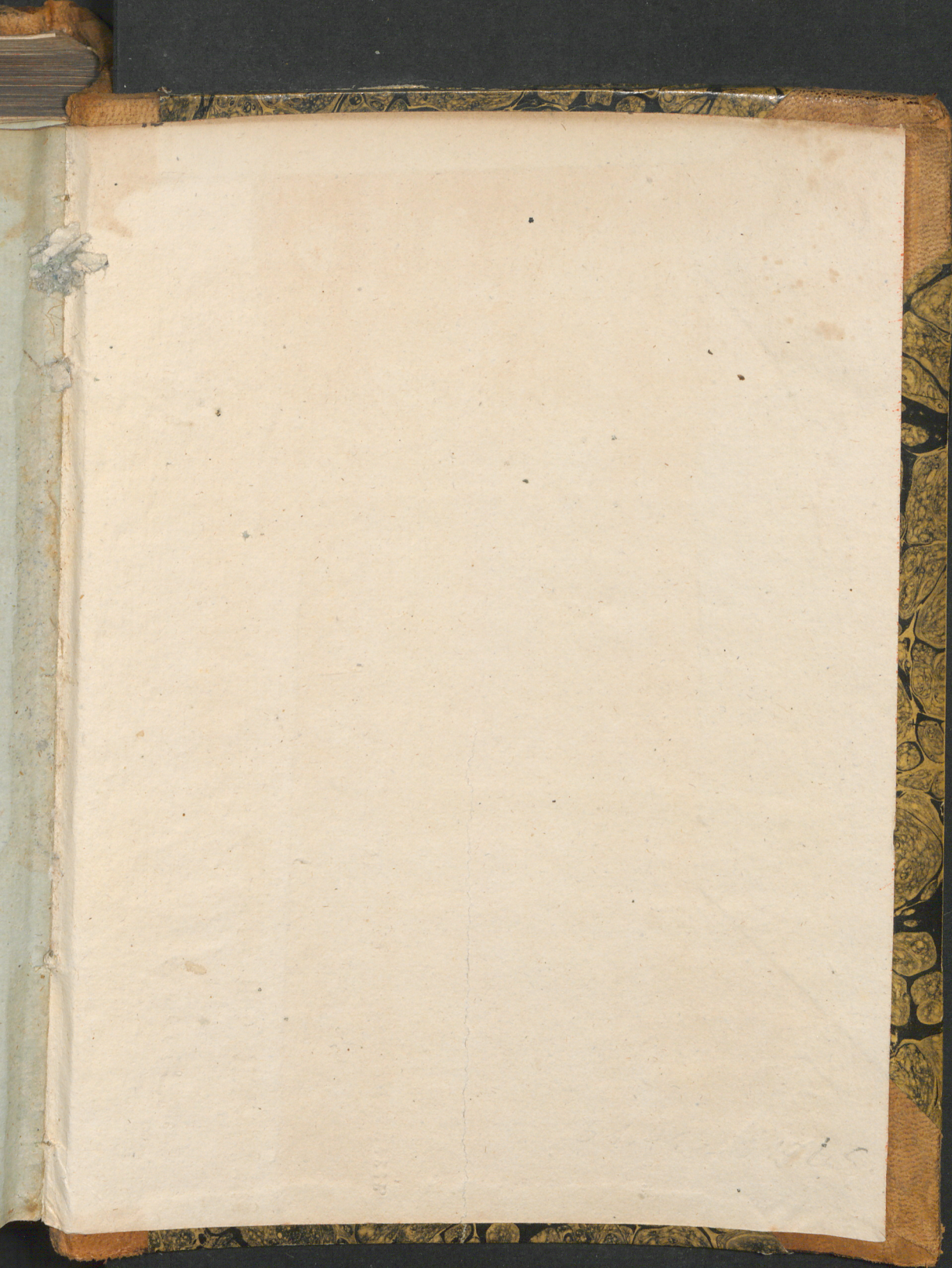
§. XI.

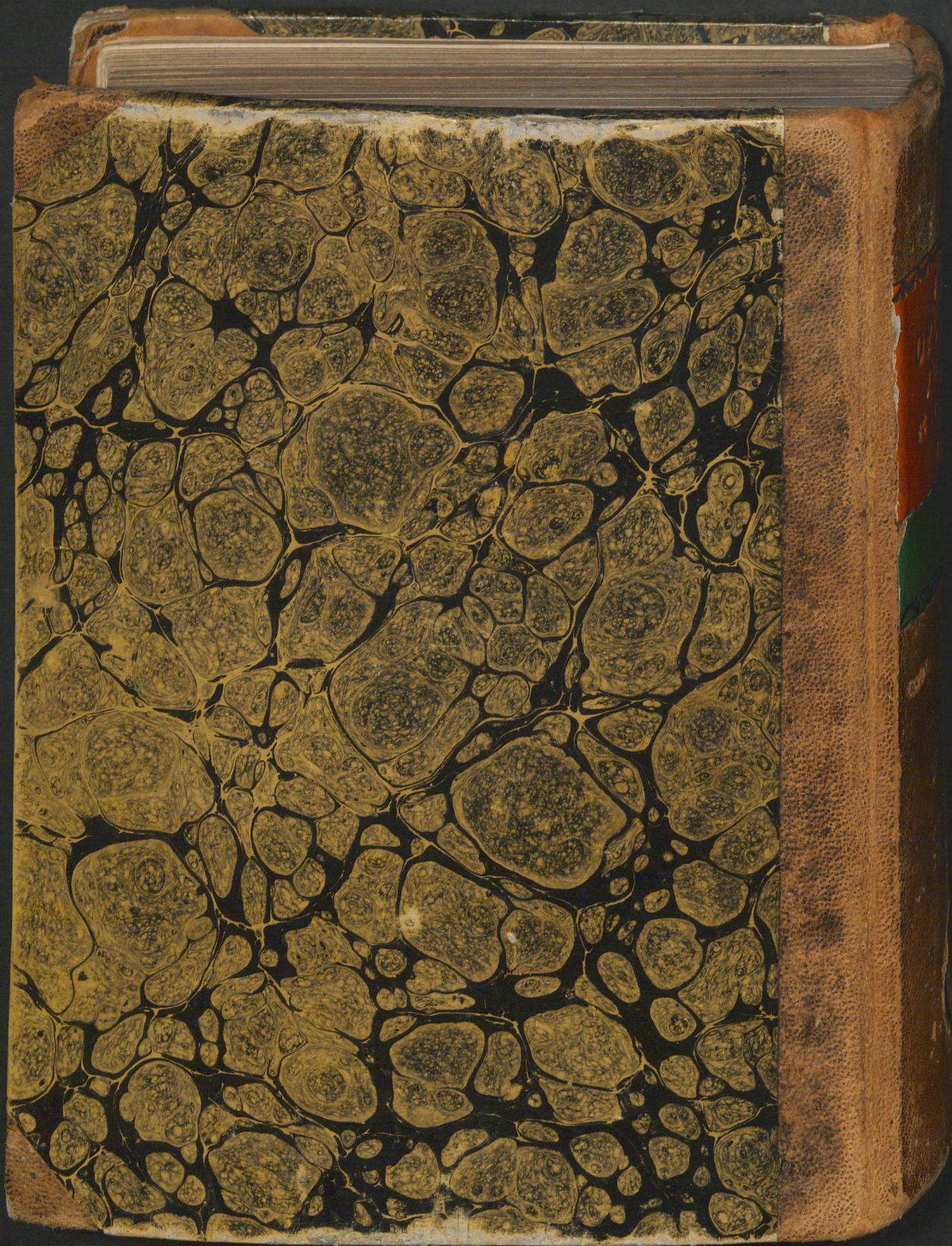
§. XI.

Longius haec explicare praescripti limites vetant, ad id igitur me accingo, cuius causa haec omnia dicta fuere. TV PRAECLARISSIME IBBEKEN nuptias hodie inter parentum benedictiones, amicorum vota, omniumque bonorum plausus, celebras. Et cui ego lubentius bene precari vellem, quam TIBI SPONSAEQVE TVAE LECTISSIMAE, me singulari amore profecutis, a me tam impense amatis, omnis generis felicitate dignissimis. Vota tamen mea non verbis propriis sed illis quae adhibuit vetus graeca ecclesia, includam. Pater et Filius et Spiritus S. sanctissima et consubstantialis et vitae fons, Trinitas, cuius vna est diuinitas et regnum, benedicat vos; et dierum prolixitatem, foecunditatem, augmentum vitae et fidei vobis exhibeat; omnibusque in terra bonis vos impleat, et promissorum bonorum fruitione dignos vos reddat*) ipsius Filii Dei Optumi nostri Saluatoris intercessionibus.

*) Cf. HOCHMANN. l. c. p. 232. vltima tamen verba, ita sunt concepta. Dignos vos reddat intercessionibus Sanctae Dei genitricis, et omnium Sanctorum. Ex quibus verbis infimul patet, non ante V. saeculum hanc liturgiam esse confectam.

§. XI.

Longius haec explicare praescripti li
 ad id igitur me accingo, cuius causa ha
 fuere. TV PRAECLARISSIME IP
 ptias hodie inter parentum benedic
 vota, omniumque bonorum plausu
 ego lubentius bene precari vellem
 SAEQVE TVAE LECTISS
 amore profecutis, a me tam in
 neris felicitate dignissimis.
 bis propriis sed illis quae a
 et consubstantialis et vi
 diuinitas et regnum,
 xitatem, foccunditat
 bis exhibeat; om
 et promissorum
 ipsius Filii De
 nibus.

*) Cf. n o
 cepta
 cis
 ne
 232. vltima tamen verba, ita sunt con
 dat intercessionibus Sanctae Dei genitri
 ciorum. Ex quibus verbis infimul patet,
 in hanc liturgiam esse confectam.

